

2) Міжнародні торги передбачають організацію процесу продажу товарів на конкурсній основі. Ці міжнародні тендери найчастіше оголошуються при закупівлі обладнання, будівельних роботах, послугах інжинірингу, освітніх послугах і тренінгах для персоналу фірм;

3) Міжнародний лізинг – це оренда на тривалий термін транспортних засобів, обладнання. Після завершення терміну лізингового договору, орендар має право викупити обладнання, повернути його лізинговій фірмі, або ж продовжити міжнародний договір оренди. Орендар за таких умов, не маючи достатньої кількості обігових коштів, може розпочати, або продовжити вести бізнес, використовуючи дороговартісну імпортовану техніку і не ставити її на баланс, так як по суті, власником майна є лізингодавець. Доволі часто при розрахунках за оренду використовується експортна продукція, яку виготовляють за допомогою лізингового обладнання;

4) Торгівля ліцензіями, яка виникла через необхідність продажу одній країні іншої ліцензії на право користування винаходами, промисловими зразками, товарними знаками;

5) Новітні форми міжнародної зустрічної торгівлі. При класичній формі організації бартерної торгівлі між країнами, готівкові розрахунки тут замінюються товарними. Сьогодні ми зустрічаємося із наступними різновидами цієї форми міжнародної торгівлі:

- світч, як довготривала угода, при якій не користуються грошима, як засобами платежу;

- бай-бек, за яких передбачено розрахунки грошима, проте експортер зобов'язується закупити товар у імпортера, а імпортер використовує у своєму виробництві товар експортера;

- офсет, де передбачено розрахунки і грошима, в тому числі, без зобов'язань експортера щодо обов'язкової закупки товарів імпортера

6) Міжнародна торгівля посилками – головна компанія забирає товари інших підприємств, які публікуються у єдиному каталозі, чи на сайті інтернет - магазину. Головний принцип такої торгівлі – це розподіл за адресами кінцевого споживання укомплектованих посилок, персональна робота з покупцями і організована мережа складів в різних країнах.

СЕКЦІЯ 8. ПАРАДИГМИ ПОСИЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ТА МІЖДЕРЖАВНІЙ ПЛОЩИНАХ

УДК 330.341.1

Артеменко Людмила

к. е. н., доцент

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,

м. Тернопіль, Україна

Liudmyla Artemenko

PhD., Assoc., Prof.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University,

Ternopil, Ukraine

СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

CURRENT SITUATION AND CHALLENGES OF THE COMPETITIVENESS OF THE DOMESTIC ECONOMY IN TERMS OF THE EU INTEGRATION

Національна конкурентоспроможність забезпечується тоді, коли держава в умовах здатна виробляти товари і послуги, які проходять тест міжнародних ринків, і при цьому неухильно зростають реальні доходи населення в довгостроковій перспективі. Концепція міжнародної конкурентоспроможності базується на системі оцінок порівняльних переваг національних

економік за розширеним переліком складного алгоритму індикаторів, що відображають вплив ключових факторів на різні аспекти розвитку економіки на мікро- та макрорівнях. У сучасній науковій літературі визначальними слугують методики: Всесвітнього економічного форуму (WEF) у Давосі (Швейцарія) та Міжнародного інституту розвитку менеджменту (IMD) (Лозанна, Швейцарія). Найбільш впливовою узагальненою оцінкою конкурентоспроможності країн на світовому рівні визнано методику Світового економічного форуму, за якою визначають: 1) індекс глобальної конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index, GCI), 2) індекс конкурентоспроможності бізнесу (Business Competitiveness Index, BCI). Такі звіти використовують як інструмент для аналізу власних сильних та слабких сторін з метою стимулювання секторів національної економіки, які знаходяться на більш низькому рівні розвитку. Україна за індексом GCI у 2017 році посіла 85 місце серед 138 країн світу [1]. Такий рейтинг включає в себе більш ніж 100 змінних, що згруповані у 12 контрольних показників, зміни яких в Україні за останній рік зведемо у таблицю.

Таблиця 1

Динаміка показників конкурентоспроможності за 2016-2017 рік

Показник	Місце серед країн світу		Зміни
	2015-2016	2016-2017	
Інституції	130	129	+1
Інфраструктура	69	75	-6
Макроекономічна стабільність	134	128	+6
Охорона здоров'я та початкова освіта	45	54	-9
Вища освіта та професійна підготовка	34	33	+1
Ефективність ринку товарів	106	108	-2
Ефективність ринку праці	56	73	-17
Розвиток фінансового ринку	121	130	-9
Технічна готовність	86	85	+1
Розмір ринку	45	47	-2
Відповідність бізнесу сучасним вимогам	91	98	-7
Інновації	54	52	+2

Спираючись на отримані неутішні данні можна дійти висновку, що:

- рівень розвитку інституцій (129 місце) – є результатом корупції та політичної залежності
- судової системи, незахищеності іноземних інвестицій, прав власності на землю, майно;
- макроекономічна стабільність (128 місце) обумовлена високим рівнем доларизації економіки, динамічним рівнем інфляції, незадовільним платіжним балансом, ризиком дефолту країни;
- ефективність ринку товарів (108 місце) свідчить про проблемну ситуацію на внутрішньому ринку, що є наслідком бездіяльності антимонопольного комітету, відсутністю технологічного обладнання;
- розвиток фінансового ринку (130 місце) – результат недосконалості фінансово - кредитних потоків у секторах економіки та слабого рівня розвитку фондового ринку;
- розвиненість бізнес-процесів (98 місце) – наслідок неефективної державної фіскальної
- політики та високих кредитних ставок, що не сприяють веденню бізнесу.

Із впровадженням у дію у 2016 р. Угоди про зону вільної торгівлі України з ЄС аграріям були надані квоти на 36 найменувань продуктів харчування, які звільняються від мита. Сьогодні серед 288 підприємств, які співпрацюють із країнами ЄС, 108 – експортують харчову продукцію [2]. Відсутність завершеного циклу виробництва призводить до того, що:

1) основу вітчизняного експорту становить сировина, а саме: продукція рослинного

походження – пшениця, ячмінь, кукурудза; 2) серед закордонних інвесторів найбільш інвестиційно-привабливими в Україні є харчова промисловість та переробка сільськогосподарських продуктів – 15,7% від загального обсягу інвестицій [3].

Необхідність переорієнтації продукції до нових стандартів якості зумовлює значні витрати з боку українських виробників, пов'язані з необхідністю проходження сертифікації та процедур перевірки якості. Відповідно до закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», запроваджується НАССР (Hazard Analysis and Critical Control Points – Аналіз ризиків у контрольних критичних точках), який є обов'язковим та найпоширенішим стандартом із визначення якості і безпечності сільськогосподарської продукції. В Україні застосування цієї системи розпочато в 2002 році, з 2017 р. стандарт розповсюджується на харчові продукти з необроблених інгредієнтів тваринного походження (молокозаводи, м'ясокомбінати, птахоферми); з вересня 2018 р. – на соки, цукерки, шоколад.. Отже, ринок виробництва органічної продукції може стати конкурентною перевагою економіки України і надати імпульс розвитку багатьох інших супутніх галузей.

Одним із потужних важелів експортного потенціалу економіки виступає текстильний сектор. На вітчизняних підприємствах виготовляється одяг для багатьох іноземних фірм та брендів: Грегори Арбер, Одеса (Benetton, Conbipel, Esprit); Євро-стиль, Полтава (Frank Henke); Троттола, Львів (New Look, Zara); Калина, Червоноград (Triumph). Пріоритетність швейної галузі визначається: привабливістю інвесторів, низькою енергомісткістю (1–3% валових витрат), швидким обігом капіталу. Особливістю діяльності підприємств є те, що вони працюють за толінговою схемою, яка включає переробку сировини на давальницьких засадах, що свідчить про неефективну маркетингову політику та не зацікавлює замовників в технологічному оновленні національного виробництва.

Забезпечення національної конкурентоспроможності можливо при умові подолання, окрім окреслених, таких проблем:

- поступовий перехід від цінової конкуренції товарів до нецінової високого ступеню обробки зі значною часткою доданої вартості;
- запровадження системи державної допомоги, податкових стимулів на підтримку тих підприємств, які виводять на ринок зразки інноваційної та якіснішої продукції;
- вдосконалення системи стратегічного менеджменту, зосередження уваги на «яйцях» (продукція), а не на «курках» (підприємства), оскільки: «якщо курка здорова, у неї всі яйця якісні» (на думку європейських фахівців).

Підсумовуючи можна констатувати, що тільки при позитивному вирішенні вказаних проблем, кризову ситуацію можна розглядати як сприятливий момент для глибинної зміни вектору національної економіки у напрямку якісних зрушень та набуття статусу рівноправного гравця на європейських ринках.

Перелік використаних джерел:

1. The Global Competitiveness Index 2016–2017 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2016-2017/the-global-competitiveness-index-2016-2017/>
2. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://agropolit.com/>
3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Economics/74635>.